

A Study on Disadvantages and Negative Aspects of Instagram Social Media

Parniya Razipor

Sociology, Central Tehran Azad University, Tehran, Iran.
parniya641@gmail.com

Abstract

The present paper aims at analyzing the disadvantages and negative aspects of Instagram social media in Iran. Using the Grounded Theory, the researcher has semantically reconstructed the pathology of Instagram through conducting interviews with key informants and observing Instagram pages. The research questions are as follows: which theoretical model explains the negative aspects of Instagram from the perspective of key informants? What are the factors that have caused such negative effects? The results reveal that the absolute freedom in using Instagram has led some account owners to employ unethical methods to gain followers. Consequently, the prevalence of such behaviors will negatively influence our culture. Also, the results of this study show that factors such as the weakness of the educational system, lack of appropriate entertainment, and the weakness of the laws had an effective role in creating this phenomenon.

Keywords: Social Media, Instagram, Grounded Theory, Cultural Damage.

تحلیل آسیب‌ها و مخاطره‌های رسانه اجتماعی اینستاگرام

پرنیا رضی پور

دانش‌آموخته دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز، تهران، ایران.
parniya641@gmil.com

چکیده

هدف مطالعه حاضر تحلیل آسیب‌ها و مخاطره‌های رسانه اجتماعی اینستاگرام در ایران است. این پژوهش با استفاده از روش گزند تئوری به بازسازی معنایی آسیب‌شناسی شبکه اجتماعی اینستاگرام بر اساس مصاحبه با مطلعین کلیدی و مشاهده صفحه‌های اینستاگرامی می‌پردازد. مهم‌ترین سؤال‌های محوری پژوهش این است که کدام مدل نظری آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام را از دیدگاه مطلعین کلیدی تبیین می‌کند؟ چه عواملی باعث ایجاد آسیب‌ها در شبکه اجتماعی اینستاگرام شده است؟ نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که آزادی موجود در شبکه اجتماعی اینستاگرام موجب شده تا برخی از صاحبان صفحه‌های مختلف اینستاگرامی برای جذب دنبال‌کننده از شیوه‌های غیراخلاقی و نامتعارف بهره‌گیرند، به‌گونه‌ای که انتشار این نوع رفتارها موجب لطمه به پیکره فرهنگ خواهد شد. همچنین نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، عواملی نظیر ضعف نظام آموزشی، فقدان سرگرمی مناسب و ضعف قوانین نقش مؤثری در ایجاد این پدیده داشتند.

کلیدواژه‌ها: رسانه‌های اجتماعی، اینستاگرام، راهبرد داده‌بنیاد، آسیب‌های فرهنگی، لطمه فرهنگی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۰۴ تاریخ بازبینی: ۱۴۰۱/۰۴/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۲۲
فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، سال ۱۲، شماره ۱، پیاپی ۴۶، بهار ۱۴۰۲، صص ۱۷۳-۲۰۰

مقدمه و بیان مسئله

شبکه‌های اجتماعی نظیر اینستاگرام^۱ علاوه بر ایجاد فرصت‌ها^۲ دارای تهدیدهایی هستند که منجر به آسیب‌های متفاوتی بر روی نگرش افراد و فرهنگ اجتماعی آنها می‌شود. در واقع شبکه‌های اجتماعی نظیر اینستاگرام می‌تواند نقشی دوگانه در امنیت‌زایی یا امنیت‌زدایی اجتماعی ایفا کند، چراکه از یک‌سو می‌تواند به‌عنوان ابزاری قدرتمند در عرصه اطلاع‌رسانی به کار گرفته شود اما از دیگر سو و به‌رغم تمام فواید آن می‌تواند در صورت رهاشدگی و فقدان آموزش مناسب و فرهنگ‌سازی، تهدیدها و خطرهایی نیز برای جامعه دربرداشته باشد (باسمینی‌نژاد و دیگران، ۱۳۹۰ به نقل از غفوری و صالحی، ۱۳۹۰، ص. ۹). این خطرها و آسیب‌ها همان‌طور که عاملی و حسنی (۱۳۹۱) عقیده داشتند، اثرات نامطلوبی برای اجتماع در پی خواهند داشت. منتقد اجتماعی پاتریک برانتلینگر (۱۹۸۳) درباره تأثیر منفی استفاده از رسانه‌های اجتماعی عقیده دارد که فناوری‌های جدید هر چند در حوزه عمومی وسعت بیشتری می‌یابد، ولی همچنان از نظر محتوا توخالی هستند. او این فناوری‌ها را به‌سان سالنی پرزرق‌وبرق با آینه‌های بی‌شماری می‌داند که افراد منزوی و

۱. اینستاگرام عمدتاً به‌عنوان یک شبکه اجتماعی جدید برای اشتراک‌گذاری عکس شناخته می‌شود و اساساً این شبکه برنامه‌ای مبتنی بر تلفن همراه و گوشی‌های هوشمند است که کاربران قادرند با گرفتن عکس و استفاده از ابزارهای مختلف شکل ظاهری تصاویر را تغییر داده و فوراً آنها را با دوستان مختلف اجتماعی به اشتراک بگذارند (Chante & et al., 2014). نخستین نسخه اینستاگرام در اکتبر ۲۰۱۰ راه‌اندازی شد و به‌سرعت، محبوبیت زیادی رسید به‌طوری‌که بیش از ۱۰۰ میلیون کاربر تا آوریل ۲۰۱۲ و ۳۰۰ میلیون کاربر تا دسامبر ۲۰۱۴ رسید (Fiegerman, 2014). در واقع اینستاگرام یک سایت شبکه اجتماعی برخط و بر پایه تلفن همراه به اشتراک‌گذاری عکس و ویدئو است که به کاربران خود امکان می‌دهد تا اقدام به گرفتن عکس و ضبط ویدئو کنند و آن را در قالب‌های دیگر به اشتراک بگذارند (حسینی، ۱۳۹۸، ص. ۵۷).
۲. از نظر محققان در عصر حاضر شبکه‌های اجتماعی بسیاری ظهور یافته‌اند که در آنها میزان تعاملی و دوطرفه بودن ارتباط بسیار بالاست و در موارد متعددی مصرف‌کننده خود به تولیدکننده تبدیل می‌شود (باستانی؛ خانیکی و ارکان‌زاده یزدی، ۱۳۹۷)؛ همین امر بر جذابیت شبکه‌های اجتماعی نظیر اینستاگرام افزوده است چراکه شبکه اجتماعی اینستاگرام با امکانات به‌اشتراک‌گذاری عکس و ویدئو و پخش زنده و همچنین امکان دنبال کردن صفحات کاربران مختلف در سراسر دنیا، و تعامل افراد به‌صورت رایگان به کاربران خود اجازه می‌دهد که به زبان خودشان با عضویت در این شبکه اجتماعی دوست‌یابی کنند، به بحث و تبادل نظر بپردازند، تصاویر و فیلم‌هایی را که دوست دارند به اشتراک بگذارند و این فرصت را به‌دست آورند تا درباره علاقه‌مندی‌ها و مطالب دیگران اظهار نظر کنند.

خودشیفته را به صورت اغراق‌آمیز و دروغین منعکس می‌کند. از سوی دیگر، این آسیب‌ها می‌تواند ضررهای فردی و اجتماعی بسیاری به پیکره جامعه و فرهنگ^۱ وارد کند؛ به‌عنوان نمونه: اشاعه فحشا و بی‌بندوباری^۲، عادی‌سازی هنجارشکنی^۳، ترویج الگوهای کاذب^۴، از میان رفتن حریم خصوصی^۵، اعتیاد اینترنتی^۶، مقایسه اجتماعی^۷، رشد مصرف‌گرایی، توهین و دعوای مجازی، ایجاد شایعه به صورت نشر خبرهای

۱. چامبرلین (chamberline) و لندوراند (landurand) فرهنگ را این‌گونه تعریف می‌کنند: ارزش‌ها، هنجارها و سنت‌هایی که بر نحوه درک، تعامل و اندیشه ما درباره جهان تأثیر می‌گذارد.
۲. تصاویر و لایوهای مستهجن و مبتذل که توسط برخی از کاربرهای اینستاگرامی برای جذب مخاطب عرضه می‌شود منجر به اشاعه بی‌بندوباری و ترویج فساد در سطح وسیعی از جامعه است.
۳. انعکاس کجروی‌ها در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی در عادی‌شدن ناهنجاری در جامعه تأثیر بسزایی دارد.
۴. جوانان و نوجوانان در هر جامعه‌ای به‌عنوان قشرهای مهم آن جامعه به شمار می‌آیند. از طرفی خاصیت این قشر در الگوپذیری غیرقابل کتمان است، چراکه آنها دوست دارند به افراد و گروه‌های معروف و مشهور متصل باشند تا با پیروی از سبک زندگی آنان احساس اعتمادبه‌نفس و انگیزه کنند. این الگوپذیری در جامعه‌شناسی به‌عنوان گروه مرجع از آن یاد می‌شود (مارشال، ۱۳۸۸، ص. ۹۲).
۵. حریم خصوصی، قلمرو خصوصی از زندگی اشخاص است که در هیچ وضعیتی، تجاوز به آن مجاز شناخته نمی‌شود. به‌عبارت دیگر، اینکه چه موقع، چگونه و چه اندازه اطلاعات در مورد افراد، گروه‌ها و یا مؤسسه‌ها به دیگران منتقل شود؛ حریم خصوصی محسوب می‌شود (اکبری و اکبری، ۱۳۹۰).
۶. پژوهش‌های مختلفی نشان می‌دهد که استفاده طولانی‌مدت و نادرست از فضای مجازی خصوصاً اینستاگرام منجر به اعتیاد اینترنتی می‌شود. در واقع محققان بر این باورند که افسردگی یکی از مهم‌ترین نتایج استفاده طولانی‌مدت از شبکه‌های اجتماعی است. در نظر آنها استفاده طولانی‌مدت از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند بر سلامت روانی کاربران تأثیر مخربی بگذارد (Trifiro, 2018)؛ برای نمونه در پژوهش‌های سان، روبین و هاریداکیس (۲۰۰۸) و همچنین، برایانت و دیگران (۲۰۱۳) انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که افراد متصل به شبکه‌های اجتماعی وابستگی بیشتری را نسبت به افراد دیگر تجربه می‌کنند. مک‌لین و همکارانش (۲۰۱۵) در پژوهشی که بر روی نوجوانان انجام داده بودند عقیده داشتند، دخترانی که به‌طور منظم تصاویر خود را در شبکه‌های مجازی به اشتراک می‌گذارند، نارضایتی بیشتری از آنها گزارش شده است. وانگ و همکاران (۲۰۱۷) نیز دریافت‌کننده نوجوانانی که سلفی‌های ارسال‌شده توسط کاربران دیگر را مشاهده می‌کنند؛ اغلب عدم رضایت از زندگی را تجربه می‌کنند که این امر می‌تواند در افزایش افسردگی و صدمات روحی آنها دخیل باشد.
۷. امروزه شبکه اجتماعی نظیر اینستاگرام به صحنه‌ای برای نمایش بدل شده است. نمایش زندگی مرفه و با نمایش چهره و اندام سبب شده که کاربران دست به مقایسه خود با دیگران بزنند. رویون و همکاران پژوهشی با عنوان «عواقب مقایسه اجتماعی در اینستاگرام در میان غریبه‌ها» اعتقاد داشتند که محتوایی که توسط کاربران ارسال می‌شود، باعث واکنش احساسی بینندگان می‌شود. در واقع این نمایش ظاهری در شبکه اجتماعی منجر به تغییر سبک زندگی و سبک‌فکری مخاطبان شده و اهداف آنان را دگرگون می‌کند. از سوی دیگر، مشاهده این صحنه‌ها در طبقات محروم به دلیل فقدان امکانات و بستر درآمدی مناسب منجر به افزایش احساس محرومیت می‌گردد. در نظر مرتون ناهمسویی میان اهداف و امکانات منجر به افزایش آسیب‌های اجتماعی می‌شود. در باور او در چنین شرایطی، افراد طبقه پایین جامعه که دسترسی محدودتری به وسایل مشروع برای رسیدن به اهداف خود دارند، فشار شدیدی را متحمل می‌شوند که آنها را به سمت انحراف و شیوه‌های ناهمنوایی فردی سوق می‌دهد (نایبی و دیگران، ۱۳۹۶، ص. ۲۹).

جعلی^۱ و بی‌هویتی^۲ که منجر به آسیب‌های مختلف فرهنگی می‌شوند؛ همچنین عجبین شدن روابط انسانی با مبادلات تجاری نکته حائز اهمیتی است که در تحلیل شبکه اینستاگرام باید بدان توجه نمود چراکه علاوه بر ایجاد مشاغل قانونی و مشروع موجب ترویج مشاغل کاذب و در برخی از موارد مشاغل نامتعارفی شده که معضل‌های اجتماعی متفاوتی را تسریع می‌بخشد.

نکته درخور توجه دیگر آن است که در شبکه اجتماعی اینستاگرام بسیاری از رفتارهای هنجارشکنانه شیوع یافته و به‌صورت متعدد در این شبکه دیده می‌شود؛ به‌طورنمونه لایوها غیراخلاقی و صحنه‌هایی با محتوای ناسزاگویی و ترویج خشونت از جمله مسائل اجتماعی قابل اشاره است. همان‌طور که سی رایت میلز^۳ باور داشت: مسئله عام یک موضوع عمومی بوده و زمانی پدید می‌آید که مردم یک جامعه متوجه می‌شوند که ارزش‌های اجتماعی آنان نادیده گرفته و یا مورد تهدید قرار گرفته است (میلز، ۱۳۶۰ به نقل از محسنی تبریزی، ۱۳۸۸، ص. ۳۵). از سوی دیگر، می‌توان این رفتارهای ضداجتماعی را با عنوان رفتارهای وندالیسمی^۴ مجازی یاد کرد، چراکه نتیجه آن تخریب ارزش‌ها اجتماعی و نابودی فرهنگ است.

نکته حائز اهمیت دیگر این است که شبکه اجتماعی اینستاگرام با توجه به جذابیت و قابلیت‌هایی که دارد، طیف‌های مختلف سنی از جمله نوجوانان و جوانان را

۱. از طرفی عدم امکان شناسایی هویت واقعی برخی از کاربران و نیز عدم کنترل محتوای تولید شده در فضای مجازی، یکی از مهم‌ترین پیامد منفی این شبکه‌ها شکل‌گیری و ترویج سریع شایعات است که توسط برخی از اعضای این شبکه‌ها با اهداف خاص انجام می‌شود. در نظر آلیورت و پستمن (۱۹۴۷) شایعه اطلاعاتی است که بین افرادی که هیچ شواهد معتبری برای حمایت ادعایشان ندارند، تبادل می‌شود. بازار شایعه‌سازی و دروغ‌پراکنی یکی از مسائلی است که در دنیای مجازی و خصوصاً شبکه اجتماعی اینستاگرام نمود بیشتری دارد. برای نمونه شایعه تغییر جنسیت هنرپیشه ایرانی (م. ف) یکی از شایعات پربازدید در شبکه اجتماعی اینستاگرام بود که واکنش‌ها و حواشی بسیاری را با خود به همراه داشت.

۲. هر شبکه اجتماعی، فرهنگ خاص خود را دارد؛ یعنی منشی مخصوص و گفتار منحصربه‌فردی را برای خود برگزیده است. درواقع فرد با عضویت در هر شبکه اجتماعی، درگیر نوعی خاصی از فرهنگ ارتباطی می‌شود که شامل: برخورد، تکیه کلام، رفتار، تیپ شخصیتی می‌باشد. بدون تردید شبکه‌های اجتماعی در تغییر فرهنگ افراد و جامعه بی‌تأثیر نخواهد بود، چراکه با امکانات و آزادی فراوانی که اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در اختیار کاربران می‌گذارد؛ آنان به‌طور دایم با محرک‌های جدید و انواع مختلف رفتارها آشنا می‌کند. در واقع این فضا، هویت نامشخص و اغلب متحولی را برای کاربران می‌آفریند؛ یعنی در این شبکه‌ها فرد خود را در موقعیت‌های متنوع در نقش‌ها و سبک‌های متفاوت قرار می‌دهد (اکبری و اکبری، ۱۳۹۰، ص. ۱۶۲).

3. Charles Wright Mills

۴. دکتر علیرضا محسنی تبریزی در کتاب وندالیسم خود از نوعی بزهکاری اجتماعی نام می‌برد که رفتارهای معطوف به تخریب و خرابکاری اموال و تأسیسات عمومی است (محسنی تبریزی، ۱۳۸۸، ص. ۲۲). با تأسی به این دیدگاه، رفتارهای مخرب در فضای مجازی را با عنوان رفتارهای وندالیسمی مجازی عنوان نمودام.

مجنوب خود کرده، به طوری که این شبکه اجتماعی در حال تغییر زندگی و نگرش افراد و به تبع آن ارزش‌های اجتماعی آنان است. در واقع در یک فرایند تدریجی و در یک سبک مفرح، سبک زندگی و فکری نسل جدید را تغییر می‌دهد. همان‌طور که عاملی (۱۳۸۸) عقیده داشت: «افراد در چنین فضایی به صورت جهانی و شبانه‌روز در معرض ارتباطات تازه هستند و به دنبال آن با ارزش‌ها و هنجارها و آیین‌های تازه‌ای آشنا می‌شوند که منجر به تغییر سبک زندگی آنان می‌گردد».

اما آنچه ضروری به نظر می‌رسد این است که این تغییرها به جای آنکه در یک فرایند آرام، تدریجی و مطلوب از نسلی به نسلی رخ دهد به واسطه شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی در یک فرایند بسیار سریع، آزادانه و همراه با بسیاری از رفتارهای نامطلوب اجتماعی و تغییر ارزش‌ها^۱ در حال انجام است به گونه‌ای که منجر به بحران هویتی و در نتیجه لطمه فرهنگی به فرد و اجتماع می‌شود. لذا تحلیل جامعه‌شناختی آسیب‌ها و مخاطره‌های شبکه‌های اجتماعی از جمله اینستاگرام امری بسیار دارای اهمیت است. از سوی دیگر، شبکه اجتماعی اینستاگرام از زمان آغاز به فعالیت خود تاکنون رشد بسیار فزاینده‌ای داشته و به‌عنوان یکی از شبکه‌های اجتماعی محبوب و پرطرفدار درآمده است. در ایران نیز به دلیل مسدود شدن شبکه‌های اجتماعی نظیر: تلگرام، یوتیوب و توئیتر، شبکه اینستاگرام اصلی‌ترین شبکه اجتماعی محسوب می‌شود که نقش مهمی در فرهنگ‌سازی تصویری جامعه ایفا می‌کند.

با توجه به آنچه گفته شد، شبکه اجتماعی اینستاگرام به‌عنوان یکی از پرمخاطب‌ترین شبکه‌های اجتماعی نوین در جامعه ایرانی محسوب می‌شود که کاربران بی‌شماری آن را دنبال می‌کنند؛ لذا آسیب‌شناسی و درک تهدیدهای شبکه اینستاگرام با استفاده از روش نظریه داده‌بنیاد جهت تدوین یک مدل نظری برگرفته از تجربه افراد مطلع کلیدی و مشاهده صفحات کاربران ایرانی دارای اهمیت بسیار است. در همین راستا با استفاده از رویکرد برساختی و تفسیری و روش‌شناسی نظریه داده‌بنیاد به تحلیل آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام پرداخته خواهد شد.

۱. اهداف و سؤال‌های پژوهش

هدف این پژوهش، تحلیل آسیب‌ها و مخاطره‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام و ارائه

۱. همان‌گونه اینگهارد گفته است: اگر می‌خواهید در کشوری بدون سروصدا انقلاب کنید ارزش‌های آنان را تغییر دهید.

مدلی تحلیلی در خصوص این آسیب‌ها و مخاطره‌ها است. در همین راستا مطالعه حاضر حول چندین سؤال محوری تنظیم شده است:

- ۱- چه مدل نظری آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام را از دیدگاه مطلعین کلیدی تبیین می‌کند؟
- ۲- چه عواملی باعث ایجاد آسیب در شبکه اینستاگرام شده است؟
- ۳- چه تغییرهای باید رخ دهد که این آسیب‌ها کاهش یابد؟

۲. پیشینه پژوهش

هر پژوهش علمی باید با آگاهی و مرور پژوهش‌های پیشین انجام گیرد تا محقق با شناخت نتایج و یافته‌های این پژوهش‌ها آگاهی خود را تعریف و ابعاد آن را مشخص کند (کیوی و کامینهود، ۱۳۷۸، ص. ۳۶).^۱ از طرفی پژوهش‌های تجربی بسیاری درباره اینستاگرام، چه در داخل و چه در خارج، از نقطه‌نظرهای متفاوت انجام پذیرفته است که در ادامه به تناسب ارتباطشان با پژوهش حاضر، به چند مورد از آنها اشاره می‌شود. در پژوهشی با عنوان «زندگی و زمانه زنان ایرانی در اینستاگرام» به تحلیل ایدئولوژیک عکس‌های زنان در شبکه اجتماعی اینستاگرام، شمس و راووداد (۱۴۰۰) دریافتند: برخی از تصاویر زنان بر نوعی مقاومت در برابر فشارهای اجتماعی برای تبدیل شدن به زنی هنجارمند دلالت دارد که آن را می‌توان نشانه‌ای از بازاندیشی در هویت تعریف‌شده زن و بازنمایی هویت بر اساس انتخاب کاربران دانست. همچنین در پژوهشی با عنوان «عوامل تأثیرگذار بر هویت فرهنگی دانشجویان ایرانی عضو شبکه‌های اجتماعی» لطیفی و همکارانش (۱۴۰۰) عقیده دارند که امروزه شبکه‌های اجتماعی مجازی به‌مثابه بستری برای انتقال پیام‌های فرهنگی نقش مهمی در شکل‌دهی به فرهنگ دارند. بر اساس نتایج این پژوهش باید پیش از هر گونه اقدام سیاست‌گذارانه، تصمیم‌گیری و جهت‌گیری‌های آتی در حوزه شبکه‌های اجتماعی از سوی سیاست‌گذاران و متولیان امر، نیازها و انگیزه‌های دانشجویان چه در حوزه استفاده هدفمند از شبکه‌ها و چه در حوزه انطباق بین فرهنگی به رسمیت شناخته شوند. همچنین مقیمی، خانیکی و سلطانی (۱۳۹۹) کشف کردند که تحلیل پست‌های بررسی شده حاکی از سه نوع واکنش خشن است: واکنش به نظام مردسالاری، به نهاد خانواده و نقش سنتی زنان و در نهایت خواست

رستگاری به سمت ارزش‌های فمینیستی از رهگذر تخریب ارزش‌های سنتی. در برآیند کلی مطالعه گفتمانی صفحات مورد تحلیل، مشخص شد که دال مرکزی مجموع پست‌های مطالعه در نظم گفتمانی هویت زنانه «اجتماعی بودن» است. در پژوهشی با عنوان سیاست‌گذاری اینترنت، حسنی و کلانتری (۱۳۹۹) به این نتیجه رسیده‌اند که با وجود نقش عمده پلتفرم‌ها در تنظیم مقررات، پیچیدگی و تغییرهای شتابان ابعاد فنی - فرهنگی پلتفرم‌ها، دولت‌های مختلف می‌توانند سیاست‌هایی را در جهت اعمال حاکمیت بر پلتفرم، مثلاً رسمیت بخشیدن به فعالیت آنها درون مرزهایشان و نیز حکمرانی مشترک در پیش بگیرند.

در پژوهشی با عنوان «تحلیل جامعه‌شناختی سبک زندگی با تأکید بر شبکه اجتماعی اینستاگرام»، رضی‌پور (۱۳۹۷) معتقد است که در میان سبک‌های مختلف در فضای اینستاگرام دو سبک بیشتر در حال اشاعه و ترویج است؛ اول: سبک زندگی متظاهرانه که توسط شاخ‌های مجازی اداره می‌شوند. در واقع هدف این افراد جذب مخاطب و کسب درآمد از طریق فضای مجازی است. دوم: سبک زندگی واقعی، افرادی که از این سبک بهره می‌گیرند، در صدد آن هستند که تصویری واقعی از خود، اجتماع و محیط پیرامونشان به معرض نمایش گذارند و اغلب پست‌هایی که این افراد به اشتراک می‌گذارند شامل محتوای اطلاع‌رسانی درباره مسائل فردی، اجتماعی و کاری است. عبداللهیان و حسنی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان «شبکه‌های اجتماعی و چالش‌های آن برای نظام خانواده در ایران» عقیده دارند که نمی‌توان شبکه اجتماعی فیس‌بوک را به‌تنهایی عامل تحولات خانواده در ایران قلمداد نمود. در نظر آنها طیفی از عوامل فردی تا دگرگونی‌های کلان اجتماعی در تحولات نظام خانواده ایرانی از منظر شفاف شدن حدود خانواده و تغییر تصور سنتی از حریم خانواده دخالت دارند.

در میان پژوهش‌های خارجی نیز می‌توان به چند نمونه مرتبط اشاره کرد: جیانگ^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «اثرات استفاده از شبکه اجتماعی اینستاگرام بر مقایسه اجتماعی عزت نفس بر اضطراب اجتماعی» به این نتایج دست یافتند که استفاده از شبکه اجتماعی اینستاگرام به‌طور مستقیم اضطراب اجتماعی را افزایش نمی‌دهد، در عوض مقایسه‌های اجتماعی که توسط کاربران انجام می‌شود می‌تواند بر کاهش عزت نفس اثرگذار باشد. همچنین النوپولو^۲ (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای با عنوان

1. Jiang
2. Elenopoulou

«سبک زندگی افراد مشهور و تبلیغ محصولات در اینستاگرام از طریق نمایش این محصولات برای کاربران زن» پرداخت. او نشان داد که چگونه افراد مشهور و بانفوذ در اینستاگرام بر سبک زندگی، مد، زیبایی، سفر و حتی فروش مارک‌های تجاری تأثیر می‌گذارند. آسکراغلو^۱ (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که استفاده از رسانه‌های اجتماعی در شکل‌دادن سبک زندگی روزمره و حتی فرهنگ‌ها مؤثر است. در نظر او این محیط‌ها به‌عنوان یک حامی فرهنگی محسوب می‌شوند و نقش مهمی در شکل‌دادن به سبک زندگی افراد دارند. دست‌آخر اینکه اکرم و کومار^۲ (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی تأثیر مثبت و منفی رسانه‌های اجتماعی بر جامعه» دریافته‌اند که اثرات شبکه اجتماعی (اینستاگرام، فیس‌بوک و توییتر) با تغییر رفتار افراد جوان با والدین، همسالان و همچنین نحوه استفاده از فناوری ارتباط دارد. در واقع اثرات شبکه‌های اجتماعی دوگانه است؛ در سمت مثبت، شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام می‌تواند به‌عنوان ابزاری ارزشمند برای تبلیغ مشاغل افراد عمل کنند و در سمت منفی، رسانه‌های اجتماعی نظیر (اینستاگرام، فیس‌بوک و توییتر) با مخاطره‌ها و آسیب‌هایی روبه‌رو هستند؛ برای نمونه قلدری سایبری^۳ به معنی نوعی آزار و اذیت است که با استفاده از فناوری الکترونیکی انجام می‌شود.

در پژوهش‌هایی که بیان شد اغلب به مفاهیمی همچون نقش زنان در شبکه اینستاگرام، عوامل تأثیرگذار بر هویت کاربران، شبکه‌های اجتماعی و چالش آن برای نظام خانواده، نقش شبکه اینستاگرام در تغییر سبک زندگی و... پرداخته شده است اما در پژوهش حاضر به تحلیل آسیب‌ها و مخاطره‌ها شبکه اجتماعی اینستاگرام خواهیم پرداخت. از طرفی تفاوت این پژوهش با پژوهش‌های دیگر، تحلیل این آسیب‌ها با بهره‌گیری از روش داده‌بنیاد است؛ بنابراین در این پژوهش سعی می‌شود با روش داده‌بنیاد به ارائه مدل نظری در مورد این آسیب‌ها بپردازیم.

۳. ملاحظات نظری

۳-۱. تعریف مفهوم

نخستین و مهم‌ترین موضوعی که در مبحث آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام باید مورد بحث قرار گیرد، شناخت آسیب‌ها در این فضا است. بر همین اساس ابتدا به

1. Askeroğlu
2. Akram & Kumar
3. Cyber bullying

بررسی کلمه آسیب می‌پردازیم. آسیب در لغت سختی و زخم تعریف شده و در مطالعات جامعه‌شناختی از علوم زیستی و پزشکی وام گرفته شده که آسیب را نقض یا ضربه‌ای به سیستم بدن توصیف می‌کند و مبتنی بر تشابهی است که دانشمندان بین بیماری و آسیب‌های اجتماعی قائل می‌شوند (خسروپناه، ۱۳۸۸، ص. ۲۶۴). آسیب‌های اجتماعی نقص مرزهای فرضی جامعه (شرع، قانون، اخلاق و عرف) است که موجب شکل‌گیری هراس و نگرانی و خلل اجتماعی می‌شود و به تعبیر دورکیمی همبستگی جمعی و اجتماعی را تضعیف می‌کند، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را نادیده می‌گیرد و به بی‌سامانی^۱ می‌انجامد. برخی از صاحب‌نظران کج‌روی را معادل آسیب‌های اجتماعی تعریف نمودند که به انحراف جامعه از ارزش‌ها و هنجارها توجه دارد. اما آنچه در چشم‌انداز این مطالعه دارای اهمیت است، آسیب‌ها و مخاطره‌هایی است که به‌واسطه شبکه‌های اجتماعی و به‌طور اخص شبکه اجتماعی اینستاگرام بر جامعه ایرانی متحمل می‌شود که در پژوهش فوق‌الذکر بدان پرداخته خواهد شد.

۲-۳. مبانی نظری

تأخر فرهنگی یکی از نکته‌های مهم پویایی‌شناسی فرهنگی است و در اصطلاح نوعی عدم تعادل فرهنگی به حساب می‌آید و به معنای تمایز اجزا یک فرهنگ از نظر آهنگ حرکت آن است. در واقع بعضی از عناصر فرهنگ، نظیر زیرساخت یا فنون و ابزارهای مادی زودتر از اندیشه‌ها و عقاید یا سازمان‌های اجتماعی دگرگون می‌شوند. بدین‌سان در درون یک فرهنگ، اجزا از یکدیگر جدا و گاه بیگانه می‌شوند. در واقع سازش و تطابق اجتماعی به دو شکل قابل‌تصور است: یکی سازش و تطابق انسان با فرهنگ و دیگری هماهنگی میان قسمت‌های مختلف یک فرهنگ است. نظریه تأخر فرهنگی^۲ اگرچه، مربوط به حالت دوم یعنی مشکل تطبیق قسمت‌های مختلف یک فرهنگ است که به علت سرعت تغییر و تحول از یکدیگر جدا شده‌اند. بدین‌سان که بخش‌های متفاوت یک فرهنگ (عناصر مادی و معنوی فرهنگ) به یک سرعت و آهنگ تغییر نمی‌کنند. در نظر بروس کوئن نتیجه این ناهماهنگی، تأخر فرهنگی است (کوئن، ۱۳۹۰، ص. ۶۵). به‌طور کلی نظریه تأخر فرهنگی بر سرعت فناوری و عقب‌ماندگی افراد از این فناوری‌ها اشاره دارد. بدین‌معنا که فرهنگ‌ها برای انطباق‌پذیری و پذیرش و درک نوآوری نیاز به زمان دارند و این عدم تطابق مشکلات

1. anomy
2. Cultural Lag

و مسائل جدیدی را پیش روی افراد جامعه ایجاد می‌کند (Magdalena Ciupercă, 2019, p. 17)؛ ازسوی دیگر، داشتن سواد رسانه‌ای افراد در مواجهه شبکه اینستاگرام بسیار اثرگذار خواهد بود چراکه داشتن آگاهی و اطلاعات لازم در زمینه بهره‌مندی از رسانه‌ها اجتماعی می‌تواند استفاده ما را از رسانه‌های اجتماعی، پویاتر و لذت‌بخش‌تر کند. درواقع برای استفاده مفیدتر از این شبکه‌ها مجموعه‌ای جدید از صلاحیت‌ها نظیر (مهارت، دانش و نگرش) مورد نیاز است (یونسکو، ۲۰۱۳ به نقل از مقدس‌زاده و هاجر، ۱۳۹۶). ازبعد دیگر، سواد رسانه‌ای بر خود هدفمند با رسانه‌های اجتماعی است که موجب بالا رفتن سطح آگاهی افراد جامعه به‌عنوان مخاطبان رسانه‌ها می‌شود و منجر به ارتباطی دوسویه و مشارکت‌جویانه با رسانه‌ها از یک‌سو و ازسوی دیگر تقویت مردم‌سالارانه جامعه در راستای مباحث مشارکت فعال در حوزه رسانه‌ها می‌شود (زارع کهن، ۱۳۹۳ به نقل از مقدس‌زاده و صفاهیه، ۱۳۹۶). از نظر جیمز پاتر، سواد رسانه‌ای الگویی چندعاملی است و ساختارهای دانش، منبع دانش، مهارت‌ها و توانایی‌ها عوامل سواد رسانه‌ای هستند. در نظر او هر یک از این عوامل، عامل‌های دیگر را پشتیبانی می‌کند. با تعاریف یاد شده، به‌طور منطقی استنباط می‌شود، که تأخر فرهنگی و عدم آموزش و آگاهی لازم می‌تواند در ایجاد ناهماهنگی و آسیب‌های ناشی از شبکه‌های اجتماعی مؤثر باشد. نگرانی دیگر در این حوزه آن است که اغلب کاربران این شبکه از طیف جوان و نوجوان هستند و مشاهده بسیاری از بی‌هنجاری‌ها در این شبکه می‌تواند منجر به الگوپذیری و جامعه‌پذیری نادرست در این طیف شود. یکی از نظریه‌های مرتبط و قابل استناد در این بخش نظریه یادگیری اجتماعی آلبرت بندورا^۱ است. بندورا معتقد است که آموزش مستقیم تنها وسیله برای یادگیری نیست بلکه آموزش غیرمستقیم و مشاهده رسانه‌های اجتماعی می‌تواند منجر به یادگیری رفتارهای مختلف و گوناگون اجتماعی شود (مکشین و ویلیامر، ۱۳۹۱، ص. ۲۸۷). درواقع ادعای اصلی بندورا این است که بیشتر رفتار آدمی، به‌صورت مشاهده رفتار دیگران و از طریق الگوبرداری، فرا گرفته می‌شود. از طرفی نظریه‌پردازان یادگیری اجتماعی عقیده دارند که بسیاری از رفتارهای کنونی ما، متأثر از تقویت رفتارهای گذشته است؛ بدین‌معناکه در هر موقعیتی شخص رفتارهای معینی را می‌آموزد که بر اثر تکرار ممکن است به‌صورت عادت درآمد و در صورت مواجهه مجدد با همان محرک محیطی سعی خواهد کرد همان رفتار عادت

1. Albert Bandura

شده را تکرار کند (قاضی‌زاده و کیان‌پور، ۱۳۹۴). با توجه به دیدگاه‌های مطرح شده در بخش مبانی نظری نظیر تأخر فرهنگی، سواد رسانه‌ای و یادگیری اجتماعی در این پژوهش برای بررسی جامع‌تر مخاطره‌های رسانه اجتماعی اینستاگرام از رویکرد ترکیبی بهره خواهد گرفت.

۴. روش پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد نظریه داده‌بنیاد، آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام در ایران را مورد تحلیل قرار می‌دهد. درواقع رویکرد نظریه داده‌بنیاد یک نوع روش پژوهش کیفی است که به‌طور استقرایی یک سلسله رویه‌های نظام‌مند را به کار می‌گیرد تا نظریه‌ای در مورد پدیده مورد مطالعه ایجاد کند (Corbin & Strauss, 2014). هدف این روش، نظریه‌پردازی و تولید نظریه و در مرحله مقدماتی ارائه مدل است. ازسوی دیگر، نمونه‌گیری در روش نظریه داده‌بنیاد، نمونه‌گیری غیرتصادفی و هدفمند می‌باشد. درواقع نمونه‌گیری در این روش تا زمانی که به اشباع نظری^۱ نرسد ادامه می‌یابد. از طرفی هدف پژوهشگر در انتخاب نمونه مواردی است که با توجه به هدف پژوهش سرشار از اطلاعات باشد و پژوهشگر را در شکل دادن مدل نظری مناسب یاری دهد (Cresswell, 1998). پژوهش حاضر نیز، با دو روش مصاحبه ژرف‌نگر و مشاهده دقیق صفحات اینستاگرامی به‌صورت هدایت کلیات گردآوری شده و مشارکت‌کنندگان در آن تعداد ۳۰ نفر از کاربران فعال در شبکه اینستاگرام به همراه تحلیل ۵۰۰ صفحه اینستاگرامی بوده است. با توجه به اینکه در این پژوهش مصاحبه با افراد خبره (مطالعین کلیدی) انجام شده؛ لذا جامعه مورد مطالعه شامل: متخصصان و افراد مطلع در رابطه با شبکه اجتماعی اینستاگرام می‌باشد. درواقع در انتخاب نمونه این پژوهش تأکید بر افرادی بود که در این شبکه فعالیت مستمر داشته یا اطلاعات مناسب و تجربه کافی در مورد موضوع مورد مطالعه داشته‌اند که شامل ۱۰ بلاگر، ۱۲ کاربر فعال در اینستاگرام و ۸ اساتید دانشگاه است که بر جنبه‌های مختلف موضوع پژوهش اشراف علمی و تجربی داشته و با این شبکه در ارتباط مستمر بوده‌اند.

همان‌طور که در بیان مسئله طرح شد، مهم‌ترین پرسش‌های پژوهش از این قرار است که چه مدل نظری آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام را از دیدگاه مطالعین

1. Theoretical saturation

کلیدی تبیین می‌کند؟ چه عواملی موجب ایجاد آسیب در شبکه اینستاگرام شده است؟ چه تغییرهایی باید رخ دهد تا این آسیب‌ها کاهش یابد؟ راهبرد کنشی آن چیست؟ و پیامد این راهبردها چه خواهد بود؟ برای پاسخگویی به سؤال‌های فوق با استفاده از داده‌های اولیه (مصاحبه با آگاهان کلیدی) و داده‌های ثانویه (مشاهده صفحات اینستاگرامی) به تبیین نظریه پرداختیم؛ در این فرایند به مصاحبه با ۲۵ فرد آگاه پرداخته شد که در ۲۰ فرد به اشباع نظری دست یافتیم، اما به جهت حصول اطمینان تا ۳۰ نفر نیز این مصاحبه را ادامه دادیم.

۵. یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر مصاحبه‌ها و مشاهده‌ها پس از پیاده‌سازی با استفاده از روش تحلیل محتوا^۱ به صورت سطر به سطر بررسی، مفهوم‌پردازی و مقوله‌بندی شده و سپس بر اساس مشابهت، ارتباط مفهومی و خصوصیات مشترک بین کدهای باز، مفاهیم و مقولات (طبقه‌ای از مفاهیم) مشخص شدند.

سؤال اول: چه عواملی موجب ایجاد آسیب در شبکه اینستاگرام شده است؟ برای یافتن پاسخ به سؤال مقولات شرایط علی یا همان دلایل اصلی در (جدول ۱ شماره)، شرایط زمینه‌ای (جدول ۳) و شرایط مداخله‌گر (جدول ۴) که عواملی اثرگذار در ایجاد آسیب در این فضا هستند، رجوع شود. لطمه فرهنگی همان پدیده‌محوری (آسیب‌های کشف‌شده در این فضا است) از داده‌های پژوهش احصا شد که در جدول ۲ ارائه شده است که به شرح زیر است:

۱- **شرایط علی:** شرایط علی به شرایطی گفته می‌شود که عامل و علت اصلی پدیده مورد مطالعه باشد. در واقع شرایط علی یا سبب‌ساز معمولاً آن دسته از رویدادها و وقایع‌اند که بر پدیده‌ها اثر می‌گذارند (استراوس و جولیت، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۲). نتایج تحلیل محتوای پاسخ مصاحبه‌شونده‌ها به سؤال‌هایی مانند برداشت و تلقی آنها از آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام، حاکی از وجود چهار مقوله اصلی (تأخر فرهنگی کاربران، خلأهای عاطفی و هویتی، انگیزه‌های مادی و جامعه‌پذیری نادرست) بود که این چهار مقوله در خصوص شرایط علی برای ایجاد پدیده مورد مطالعه بررسی شد؛ کدهای باز مربوط به آنها به شرح جدول زیر است:

جدول (۱): کدهای باز و مقوله‌های مربوط به شرایط علی

مقوله‌ها	کدهای باز
تأخر فرهنگی	نداشتن سواد رسانه‌ای و عدم آگاهی لازم در مورد شبکه‌های اجتماعی
	فقدان آموزش و عدم مهارت
	عقب ماندن از فناوری روز
خلأهای عاطفی و هویتی	علاقه به دیده شدن و جلب توجه
	عدم خودشناسی و احساس بی‌هویتی
انگیزه‌های مادی و کسب درآمد	جذب فالوور و کسب درآمد
	گرفتن تبلیغات
	مشاغل اینستاگرامی مانند شغل بلاگری
جامعه‌پذیری نادرست	استفاده نادرست افراد از شبکه‌های اجتماعی
	کاهش ارتباطات درست در جامعه و ترغیب به روابط مجازی

۲- پدیده‌محوری: حادثه یا اتفاق اصلی است که یک سلسله کنش‌ها / واکنش‌های متقابل برای کنترل یا اداره کردن آن وجود دارد و به آن مربوط می‌شود (استراوس و جولیت، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۲). پدیده‌محوری مورد مطالعه در این پژوهش لطمه فرهنگی است که مشخصات مربوط به آن در جدول زیر ارائه می‌شود:

جدول (۲): کدهای باز و مقولات مربوط به پدیده‌محوری

پدیده‌محوری	مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای باز
لطمه فرهنگی	ابتدال اخلاقی	ترویج رفتارهای غیراخلاقی	لایوه‌های غیراخلاقی مانند: ترویج روابط نامشروع، خیانت، ترویج تنوع‌طلبی جنسی و عاطفی، شوخی‌های غیراخلاقی و جنسی، استفاده ابزاری از زنان برای جذب فالوور مانند بدن‌نمایی و عربان‌نمایی.
			چالش‌های غیراخلاقی مانند چالش خیانت، چالش بی‌حرمتی و... دیدن صحنه‌های بی‌هنجاری، از بین رفتن قبح‌گناه. خیانت‌های زناشویی، طلاق عاطفی، سردی روابط زوجین، ایجاد روابط صمیمانه و غیرمتعارف با افراد مجازی.
	تغییر سبک زندگی	فاصله‌گیری از	یکسان‌سازی افکار و جهت‌دهی به اندیشه‌های

پدیده محوری	مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای باز
	به شیوه نادرست تغییر سبک زندگی به شیوه نادرست	هنجارها و ارزش‌ها	عام جامعه با رخنه فرهنگی کشورهای دیگر.
			تقلید از الگوهای کاذب (شاخ‌های مجازی) توسط کودکان و نوجوانان.
			دسترسی به اطلاعات نامناسب و نامطلوب.
			سست شدن اعتقادات و کم‌رنگ شدن ارزش‌های دینی.
		افزایش سطح توقع‌ها	حسادت اجتماعی، مقایسه اجتماعی، چشم و هم‌چشمی.
			نشان دادن تجمل‌گرایی و زندگی پُرزرق و برق. تبلیغات غیرواقعی و شیوه‌های نامناسب مانند: ساختن کلیپ‌های نامتعارف تبلیغاتی، رفتارهای عجیب تنها برای جذب فالوور و تشویق به خرید و مصرف‌گرایی.
تغییر در ظاهر	نشان دادن تنو، خالکوبی، تشویق و تبلیغ پروتز، تزییق ژل، لمینیت، پرسینگ و پوشیدن لباس‌های نامناسب.		
لطمه فرهنگی	رشد کسب‌وکارهای غیرمجاز و غیرقانونی	ترویج کارهای غیرقانونی	ترویج خرافه‌ها مانند: تبلیغ انواع فال و وعده بازکردن بخت، شکستن طلسم، فروش مهره مار، طالع‌بینی... .
			فروش و تبلیغات کارهای غیرقانونی مانند: فروش مواد مخدر و اسلحه.
			بانده‌های قاچاق انسان و باندهای مروج فعالیت‌های خلاف عفت.
	آسیب‌های روحی	نشان دادن رفتارهای خشن	دیدن صحنه‌های خشن، دعوا، چاقوکشی، فحاشی، توهین. انعکاس کودک‌آزاری، حیوان‌آزاری.
			جعل خبر و اغراق در خبر برای دیده شدن صفحات شایعه‌پراکنی القاء افکار منفی

۳- شرایط زمینه‌ای: نشان‌دهنده یک‌سری خصوصیات ویژه است که به پدیده‌ای دلالت می‌کند؛ به عبارتی، محل حوادث یا وقایع مرتبط یا پدیده در طول بعد است که در آن کنش متقابل برای کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد (Corbin & Strauss, 2014). در واقع شرایط زمینه‌ای مجموعه خاصی از شرایطند که در یک زمان و مکان خاص جمع می‌آیند تا مجموعه اوضاع و احوال یا مسائلی را به وجود آورند که اشخاص با عمل و تعامل خود به آن پاسخ می‌دهند (استراوس و جولیت، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۴). شرایط زمینه‌ای در این پژوهش شامل سه مؤلفه عدم اعتماد به نفس کاربران، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، و فقدان روابط اجتماعی مناسب است.

جدول (۳): کدهای باز و مقولات مربوط به شرایط زمینه‌ای

مقوله‌ها	کدهای باز
عدم اعتماد به نفس	دیده شدن؛ استفاده از فتوشاپ و فیلتر برای زیباتر شدن
	جلب توجه برای گرفتن تأیید دیگران به صورت لایک و کامنت
	رهایی از انزوای اجتماعی
	عدم رضایت از خود
شرایط زمینه‌ای	کاهش ساعات گفتگوی اعضای خانواده و غرق شدن در فضای مجازی
	اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی
	بی‌توجهی به مسئولیت‌های شغلی، کاهش معاشرت، کمبود خواب
فقدان روابط اجتماعی مناسب و سالم	جذابیت و تنوع فضای مجازی
	معاشرت آزادتر با جنس مخالف
	آزادی موجود و افراط و تفریط در آن

۴- شرایط میانجی یا مداخله‌گر: شرایطی کلی و وسیع هستند که بر چگونگی کنش / کنش متقابل اثر می‌گذارند (Corbin & Strauss, 2014). در واقع شرایط میانجی (دخیل) آنهایی هستند که شرایط علی را تخفیف و یا به نحوی تغییر می‌دهند (استراوس و جولیت، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۴). در پژوهش حاضر بر اساس تحلیل محتوای مصاحبه‌ها شرایط میانجی به شرح جدول زیر شناسایی شدند:

جدول (۴): کدهای باز و مقولات مربوط به شرایط میانجی یا مداخله‌گر

مقوله‌ها	کدهای باز
ضعف نظام آموزشی	عدم آگاهی
	عدم آموزش‌های نوین و متناسب با رشد فناوری
	عدم جامعه‌پذیری مناسب
مسائل اقتصادی	بیکاری
	نبود امکانات برای فراهم شدن سرگرمی‌های مناسب و متنوع
مسائل سیاسی	محدودیت‌های اجتماعی و انتقادی
	فقدان بسترهای مناسب برای گفت‌وگو
	عدم نظارت و ضعف قوانین

سؤال دوم: چه تغییرهایی باید رخ دهد تا این آسیب‌ها کاهش یابد؟ راهبرد کنشی آن چیست؟ و پیامد این راهبردها چه خواهد بود؟
برای یافتن پاسخ به این سؤالات به مقوله شماره ۷ که به صورت‌گذاری محوری پاسخ داده شده رجوع شود که به شرح زیر است:

۱- **راهبردها (تعامل‌ها و کنش‌ها):** راهبردهای موردنظر در نظریه داده‌بنیاد به ارائه راه‌حل‌هایی برای مواجهه با پدیده مورد مطالعه اشاره دارد که هدف آن اداره کردن پدیده مورد مطالعه، برخورد با آن و حساسیت نشان دادن در برابر آن است. در نظریه استراوس و کربین، عمل یا کنش‌های اصلاحاتی اعمالی هستند که ما برای اشاره به روش‌های راهبردی و طرز عمل‌های عادی یا معمول و نیز چگونگی مدیریت موقعیت‌ها توسط افراد در مواجهه با مسائل و امور به‌کار می‌بریم. این روش‌ها یا رفتارهای عادی چیزهایی هستند که مردم و سازمان‌ها، جوامع یا ملت‌ها انجام می‌دهند یا می‌گویند (استراوس و جولیت، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۳).

۲- **پیامدها:** آخرین اصطلاح پارادایمی پیامد است. در واقع هر جا انجام یا عدم انجام عمل/تعامل معینی در پاسخ به امر یا مسئله‌ای و یا به منظور اداره یا حفظ موقعیتی از سوی فرد یا افرادی انتخاب شود؛ پیامد پدید می‌آید (استراوس و جولیت، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۶). در واقع پیامدها نتیجه کنش (اعمال) و واکنش (عکس‌العمل‌ها) به شرایطی است که در خصوص پدیده وجود دارد. در این مطالعه سه راهبرد اساسی برای رسیدن به وضعیت مطلوب که شامل: (آموزش و آگاهی دادن به افراد جامعه در مورد کارکردها و کژکاری‌های شبکه‌های اجتماعی نظیر: اینستاگرام، دادن تسهیلات

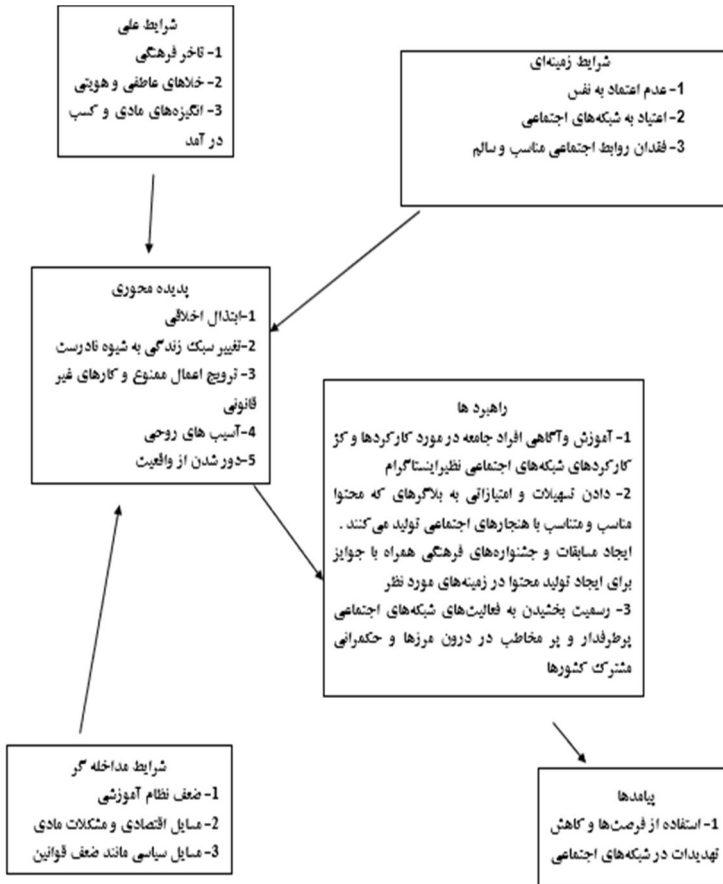
و امتیازات به بلاگرهایی که محتوای مناسب و متناسب با هنجارهای اجتماعی تولید می‌کنند و رسمیت بخشیدن به فعالیت‌های شبکه‌های اجتماعی پرترفدار و پرمخاطب در درون مرزها و حکمرانی مشترک کشورها، به‌عنوان راهبردها و راهکارهای پژوهش حاضر در نظر گرفته شده‌اند. درخصوص لطمه فرهنگی موجود که در بحث و نتیجه‌گیری به آن پرداخته شده است؛ مسئله پیش رو آن است که الگوی مفهومی مناسب برای تبیین آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام چیست؟ و چه مدل نظری‌ای این پدیده را از دیدگاه مطلعین کلیدی تبیین می‌کند؟

الف. کدگذاری باز: فرایند تحلیلی نام‌گذاری مفاهیم و طبقه‌بندی و کشف ویژگی‌ها و ابعاد در داده‌ها از طریق انجام دادن مقایسه‌ای مدام (الا کلنگی) است که پژوهشگر مفاهیم را از زوایای مختلفی از درون و بیرون یا وارونه‌ای بررسی و تحلیل می‌کند تا دیدگاه متفاوتی در خصوص اهمیت و جایگاه مفاهیم کسب کند (استراوس و کربین، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۰). همان‌طور که در سطور فوق اشاره شد، در این پژوهش کدگذاری باز به‌صورت مقوله‌های فرعی و مقوله‌های مربوط به شرایط علی، زمینه‌ای، میانجی، پدیده‌محوری و راهبردها و پیامدهای مربوط ارائه شده است.

ب. کدگذاری محوری: کدگذاری محوری عبارت از سلسله رویه‌هایی است که از طریق پیوند بین مقوله و مقوله فرعی، داده‌ها را با یکدیگر مرتبط می‌سازد. بدین ترتیب، کدگذاری محوری به فرایند شکل‌دهی مقوله اصلی و فرعی اشاره دارد. این کار با استفاده از یک پارادایم (مدل یا سرمشق) انجام می‌شود تا روابط بین شرایط علی، پدیده‌های محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط میانجی، راهبردها و پیامدها را نشان دهد. این مراحل در پژوهش حاضر بیان شده است.

ج. کدگذاری انتخابی (مرحله نظریه‌پردازی): در این مرحله نظریه‌پرداز داده‌بنیاد مقوله محوری را که سایر مقولات بر محور آن می‌گردند و کلیتی را تشکیل می‌دهند، به‌طور روش‌مند^۱ انتخاب کرده و با ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها به نگارش نظریه اقدام می‌کند که شرحی انتزاعی برای فرایندی است که در پژوهش مطالعه شده ارائه می‌دهد (Danaeifard & Emami, 2007). مدل ترسیمی ارائه شده به شکل زیر است:

۶. کدگذاری محوری آسیب‌های شبکه‌های اینستاگرام

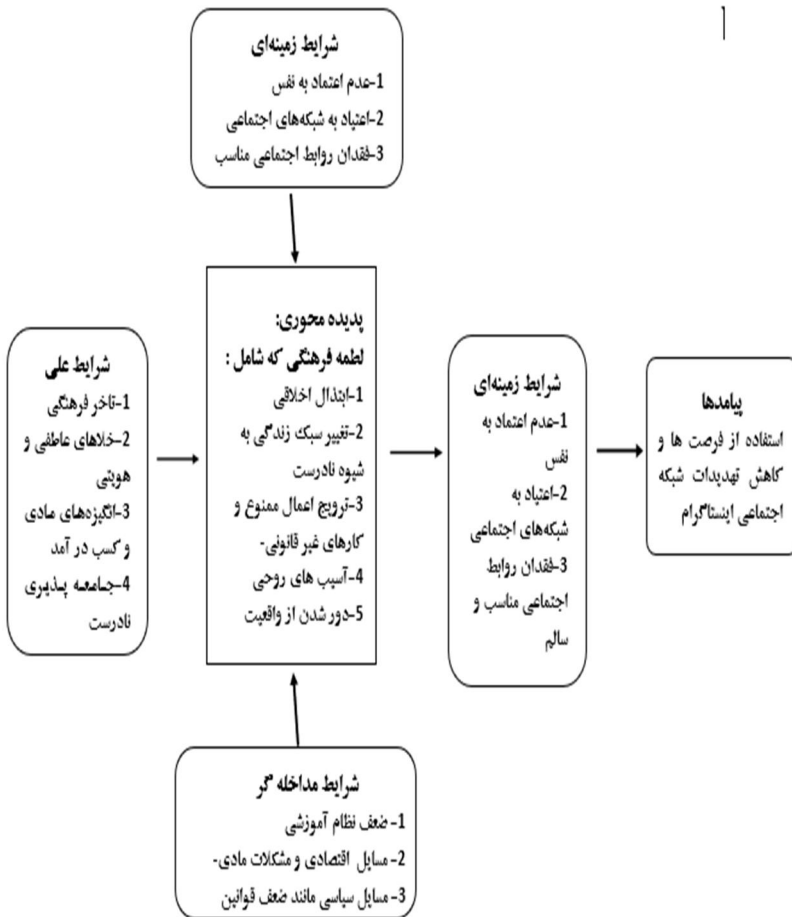
شکل (۱): کدگذاری محوری آسیب‌های شبکه اینستاگرام

سؤال سوم: چه مدل نظری آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام را از

دیدگاه مطلعین کلیدی تبیین می‌کند؟

برای پاسخ به این سؤال به مقوله شماره ۸ رجوع شود که به شرح زیر است:

۸. مدل ترسیمی آسیب‌های شبکه اینستاگرام

شکل (۲): مدل ترسیمی آسیب‌های شبکه اینستاگرام

نتیجه‌گیری

سؤال اصلی پژوهش این است که چه مدل نظری آسیب‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام را از دیدگاه مطلعین کلیدی تبیین می‌کند؟ برای پاسخ به این سؤال مقوله هسته (لطمه فرهنگی) از داده‌های پژوهش احصا گردید و به مرکز ثقل مدل پارادایم تبدیل شد. در مدل پارادایمی، عدم اعتماد به نفس، اعتماد به شبکه‌های اجتماعی، فقدان روابط اجتماعی سالم به‌عنوان شرایط زمینه‌ای و مسائل تأخر فرهنگی، خلأهای عاطفی و هویتی، انگیزه‌های مادی، کسب درآمد و جامعه‌پذیری نادرست به‌عنوان شرایط علی مورد بررسی قرار گرفت. همان‌طور که حسنی و کلانتری (۱۳۹۶) عقیده داشتند، تعاملات در شبکه‌های اجتماعی دارای پیامدهایی است که می‌تواند به خارج از محیط فضای مجازی تسری پیدا کند؛ در واقع این‌گونه می‌توان استنباط نمود که آسیب‌ها در فضای مجازی و شبکه اینستاگرام به‌صورت رابطه متقابلی با دنیای حقیقی ایجاد می‌شوند چراکه از سویی به‌عنوان عاملی اثرپذیر از پیامدها و کاستی‌های دنیای حقیقی است و از سوی دیگر خود به عاملی اثرگذار در ایجاد تزلزل و لطمه فرهنگی مؤثر خواهد بود.

پدیده محوری در این پژوهش از مقوله‌هایی نظیر: ابتذال اخلاقی، تغییر سبک زندگی به‌شیوه نادرست، ترویج اعمال ممنوع و کارهای غیرقانونی، آسیب‌های روحی و دور شدن از واقعیت احصا شد و منجر به کشف پدیده لطمه فرهنگی گردید؛ در واقع لطمه فرهنگی ناشی از آسیب‌های فضای مجازی و اینستاگرام است که منجر به خدشه‌دار شدن چهره فرهنگ می‌شود. از طرفی آزادی موجود در فضای مجازی و همچنین آمیختگی روابط اقتصادی و اجتماعی در شبکه اینستاگرام موجب شده تا برخی از صاحبان صفحه‌های مختلف برای جذب دنبال‌کننده از هر شیوه‌ای حتی ضارزشی و ضداخلاقی برای دیده شدن بهره بگیرند. در واقع نمایش برخی از رفتارها ضداجتماعی و ضداخلاقی در شبکه اینستاگرام منجر به عادی‌سازی هنجارشکنی و حیازدایی از جامعه خواهد شد که نتیجه آن لطمه به عناصر فرهنگی ایرانی و اسلامی است.

از سوی دیگر، آسیب‌ها و لطمه‌های ظاهرشده در شبکه اجتماعی اینستاگرام، آن امری را که نوربرت الیاس آن را فرایند متمدن‌سازی^۱ تدریجی بشر می‌دانست زیر سؤال برده است چراکه بسیاری از رفتارهای ناشایست و چندش‌آور که در نگرش الیاس در فرایند متمدن‌سازی به پشت‌پرده و صفحه زندگی اجتماعی هدایت‌شده

۱. نوربرت الیاس در کتاب فرایند متمدن‌شدن «the civilizing process» به این مسئله اشاره کرده است.

بود، امروزه در فضای مجازی و خصوصاً شبکه اجتماعی اینستاگرام در جلوی صحنه و جلو دوربین، حتی با بزرگ‌نمایی و اغراق بیشتری در حال انجام است به‌گونه‌ای که اکنون پدیده‌های پیشگیرانه و اخلاقی چون شرم‌وحیا در حال رنگ‌باختن است. در واقع زمانی که هدف جذب دنبال‌کننده در صفحات شبکه اجتماعی باشد، کاربر تمام تلاش خود را می‌کند تا هر آنچه که سبب تعجب، شگفتی، حیرت و حتی علاقه مخاطبان است را نمایان سازد، به‌نوعی که گاهی برحسب سلیق و علایق مخاطبان و گاهی با نمایش حرکات ضداجتماعی و حتی ایجاد نفرت و خشم، مخاطب را به صفحه موردنظر خود بکشاند. برای نمونه خوردن و ترکیب غذاهای عجیب‌وغریب، خوردن غذا با دست^۱ و کثیف کردن عمدی دور دهان، شکستن اجسام مختلف با سر و آسیب‌رسانی به بدن، عریان‌نمایی و لخت‌شدن، استفاده از زنان و دختران جوان به‌عنوان کالایی برای جذب دنبال‌کننده، نشان می‌دهد که جهان مجازی نه‌تنها در حال بهبود پروسه فرایند تمدن‌سازی نیست، بلکه در حال زوال و لطمه‌زدن به فرهنگ‌ها و تمدن‌هاست. هر چند بسیاری از رفتارهای ضدفرهنگی توسط عده‌ای محدود و با انگیزه‌های مختلف در حال انجام است، اما عادی‌سازی این رفتارهای موجب لطمه به فرهنگ خواهد شد.

نکته شایان توجه دیگر در این پژوهش آن است که شرایط زمینه‌ای در فضای مجازی و شبکه اجتماعی اینستاگرام می‌تواند عامل اثرگذاری در خدشه‌دار شدن فرهنگ ایرانی و اسلامی باشد. مقوله‌هایی نظیر عدم اعتماد به نفس کاربران در دنیای واقعی و پناه بردن به شبکه‌های مجازی یکی از نکات قابل توجه در پیوستن افراد به این شبکه‌ها و در نتیجه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی است. از طرفی فقدان روابط اجتماعی مناسب در دنیای واقعی نیز موجب شده که کاربران شبکه‌های اجتماعی نظیر اینستاگرام از این فضا به‌عنوان جایگزینی برای ایجاد روابط دوستی بهره‌گیرند. همان‌طور که در یافته‌های این پژوهش ارائه شد، شرایط میانجی یا مداخله‌گر، شرایطی کلی و وسیع هستند که بر چگونگی کنش و واکنش‌ها اثر می‌گذارند. این پژوهش با شناسایی مقوله‌هایی نظیر ضعف نظام آموزشی، مسائل

۱. مطالعاتی در مورد آداب و آیین غذا خوردن در جامعه‌شناسی مورد توجه قرار گرفته است؛ برای مثال آثار نوربرت الیاس در مورد آداب سفره مورد توجه بسیاری قرار گرفته که در سطور بالا بدان اشاره شده است. البته از دیرباز توجه زیادی به مناسک موجود حول محور غذا در انسان‌شناسی اجتماعی و آرای افرادی نظیر کلود لویی اشتراوس وجود داشت. ولی استفاده از سبک غذا خوردن عجیب و متفاوت در شبکه‌های اجتماعی مسئله‌ای جدید و بسیار قابل تأمل است که باید بدان پرداخته شود.

اقتصادی، مسائل سیاسی و ضعف قوانین به این نتیجه رسیده است که این مقولات در عمیق‌تر شدن پدیده لطمه فرهنگی تأثیرگذار هستند.

از لحاظ مبانی نظری نیز، نتایج به‌دست آمده از مصاحبه‌ها و مشاهده صفحه‌های اینستاگرامی نیز نشان می‌دهد که مصایب و آسیب‌های اجتماعی فراوانی که امروزه به دلیل ورود فناوری نوظهور نظیر گوشی‌های هوشمند و برنامه اجتماعی متصل به آن در جامعه رخ می‌دهد، تا میزان قابل توجهی ناشی از تأخر فرهنگی و عدم انطباق ذهنی و مستعد نبودن بسترهای اجتماعی است. بدین‌مصادق که افراد جامعه و فرهنگ‌های بومی - محلی خود را بروز نکرده و آموزش‌های لازم و ضروری در مواجهه با فناوری‌های جدید را تعلیم ندیده‌اند. از طرفی همان‌طور که مقدس‌زاده و صفاهیه (۱۳۹۶) عقیده داشتند هر چه میزان سواد رسانه‌ای جامعه افزایش یابد، آگاهی جامعه نیز نسبت به آسیب‌ها و لطمه‌های مرتبط با شبکه‌های اجتماعی افزایش می‌یابد و بالعکس کاهش سواد رسانه‌ای منجر به کاهش آگاهی جامعه از آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی می‌شود. لذا آموزش و افزایش سواد رسانه‌ای می‌تواند در کاهش این آسیب‌ها امری مؤثر باشد. نکته حائز اهمیت دیگر آن است که بیشتر مخاطبان و کاربران این شبکه را گروه سنی جوان و نوجوان تشکیل می‌دهد؛ مشاهده صحنه‌های بی‌هنجاری می‌تواند منجر به تقلیدپذیری و عادی‌سازی هنجارشکنی در جامعه مبدل شود. همان‌طور که نظریه‌پردازان یادگیری اجتماعی در این باره عقیده داشتند: در هر موقعیتی شخص رفتارهای معینی را می‌آموزد که بر اثر تکرار ممکن است به‌صورت عادت در آمده و قرار گرفتن در وضعیت مشابه موجب می‌شود فرد همان رفتار عادت شده را تکرار کند (قاضی‌زاده و کیان‌پور، ۱۳۹۴). لذا با اتخاذ تدابیری در جهت کاهش این آسیب‌ها و هنجارشکنی‌ها می‌توان از یادگیری و عادی‌سازی آن در جامعه کاست.

در پایان راهبردها و پیشنهادهای برای حل مسئله لطمه فرهنگی به شرح زیر است:

- نتایج پژوهش نشان داد که آموزش و بالا بردن سواد رسانه‌ای افراد می‌تواند در کاهش لطمه فرهنگی ناشی از آسیب‌ها و مخاطره‌های رسانه‌های اجتماعی مؤثر باشد. این آموزش باید در سه سطح برای کودکان و نوجوانان در مدرسه، جوانان از طریق دانشگاه و والدین و خانواده‌ها از طریق رسانه‌های جمعی نظیر تلویزیون و رادیو ارائه شود. از طرفی خود شبکه‌های اجتماعی نظیر اینستاگرام دارای قابلیت‌هایی هستند که می‌توان با استفاده از آنها به تولید محتوای آموزشی در جهت آشنایی افراد برای مواجهه درست با شبکه‌های اجتماعی بهره گرفت.

- اصلاح و تصویب قوانین موردنیاز در مقابله با جرایم سایبری می‌تواند در کاهش لطمه فرهنگی مؤثر واقع شود.
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی با محوریت آشنایی با شبکه‌های اجتماعی پُرطرفدار و ارزیابی آن در سطح نهادهای مختلف برای مواجهه با شبکه‌های اجتماعی.
- برگزاری نشست‌ها و همایش‌های تخصصی ملی و بین‌المللی با محوریت شناخت آسیب‌های شبکه‌های مختلف اجتماعی و کاهش این آسیب‌ها با حضور متخصصان اجتماعی و متخصصان فضای مجازی.
- دادن تسهیلات و امتیازاتی به بلاگرهایی که بتوانند به تولید محتوای فاخر و متناسب با فرهنگ ایرانی و اسلامی بپردازند.
- ایجاد مسابقات و جشنواره‌های فرهنگی همراه با جوایز در جهت ایجاد انگیزه و رغبت میان کاربران جوان و نوجوان برای ترویج هنجارهای ایرانی و اسلامی در فضای مجازی و شبکه اینستاگرام.
- رسمیت‌بخشیدن به فعالیت‌های شبکه‌های اجتماعی پُرطرفدار و پُر مخاطب نظیر اینستاگرام در درون مرزها و حکمرانی مشترک کشورها.
- مذاکره و تعامل مستمر با مدیران سرویس‌دهندگان و شبکه‌های اجتماعی خارجی به‌منظور تمکین به قوانین داخلی و کاهش آسیب‌ها.
- تقویت و پشتیبانی شبکه‌های اجتماعی بومی به‌گونه‌ای که قابل رقابت با موارد مشابه خارجی باشند.

فهرست منابع

- استراوس، انسلم و کربین، جولیت (۱۳۹۳). مبانی پژوهش کیفی فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای. ترجمه ابراهیم افشار، تهران: نشر نی.
- اکبری، ابوالقاسم و اکبری، مینا (۱۳۹۰). آسیب‌شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات رشد و توسعه.
- باستانی، سوسن؛ خانیکی، هادی و ارکان‌زاده یزدی، سعید (۱۳۹۷). مردم، رسانه‌های جریان اصلی و مصرف رسانه‌های نوین؛ پیمایش مصرف، اعتماد، رضایت و مشارکت رسانه‌های شهروندان تهرانی. *مطالعات رسانه نوین*، ۱(۱۴)، ۱-۳۳.
- حسینی، حسین و کلانتری، عبدالحسین (۱۳۹۶). تحلیل پدیدارشناختی تجربه زیسته کاربران شبکه اجتماعی تصویری اینستاگرام در ایران. *مطالعات فرهنگ - ارتباطات*، ۱۸(۷۲)، ۳۳-۶۳.
- حسینی، حسین و کلانتری، عبدالحسین (۱۳۹۹). سیاست‌گذاری اینترنت: مرور سیستماتیک رویکردهای حکمرانی پلتفرم‌های آنلاین و رسانه‌های اجتماعی. *فصلنامه سیاست‌گذاری عمومی*، ۶(۳)، ۵۹-۷۹.
- خسروپناه، عبدالحسین (۱۳۸۸). آسیب‌شناسی دین‌پژوهی سنتی. *کتاب نقد*، ۴(۴)، ۱۰۹-۱۳۰.
- رضی‌پور، پرنیا (۱۳۹۷). بررسی جامعه‌شناختی سبک زندگی با تأکید بر شبکه اجتماعی اینستاگرام در سال ۹۷. *جامعه‌شناسی و مدیریت سبک زندگی*، ۴(۱۱)، ۱۳۷-۱۶۷.
- شمسی، میترا و راووداد، اعظم (۱۴۰۰). زندگی و زمانه زنان ایرانی در اینستاگرام: تحلیل ایدئولوژیک عکس‌های زنان در شبکه اجتماعی اینستاگرام. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۷(۲۶)، ۱۳۱-۱۷۰.
- عاملی، سعیدرضا و حسینی، حسین (۱۳۹۱). دو فضایی شدن آسیب‌ها و ناهنجاری‌های فضای مجازی: مطالعه تطبیقی سیاست‌گذاری‌های بین‌المللی. *فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران*، ۵(۱)، ۱-۳۰.
- عاملی، سید سعیدرضا (۱۳۸۸). شبکه‌های علمی مجازی. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- عبداللهیان، حمید و حسینی، حسین (۱۳۹۰). شبکه‌های اجتماعی و چالش‌های آن برای نظام خانواده در ایران: مطالعه عضویت زوجین در فیس‌بوک و مسائل و پیامدهای اجتماعی آن بر حریم خانواده. *بررسی مسائل اجتماعی ایران*، ۷(۱)،

۲۰۳-۲۲۸

- غفوری، آرزو و صالحی، کیوان (۱۳۹۰). تجربه زیسته بزرگسالان از فرصت‌ها و تهدیدهای فضای مجازی: یک مطالعه کیفی. فصلنامه مطالعات فرهنگ - ارتباطات، ۲۱(۵۱)، ۷-۳۸.
- قاضی‌زاده، هورامان و کیان‌پور، مسعود (۱۳۹۴). بررسی میزان بی‌تفاوتی اجتماعی بین دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه اصفهان). پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۱(۹)، ۵۹-۷۸.
- کوتن، بروس (۱۳۹۰). مبانی جامعه‌شناسی. ترجمه غلامعباس توسلی و رضا فاضل، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها.
- کیوی، ریموند و کامپنهود، لوک‌وان (۱۳۷۸). روش تحقیق در علوم رفتاری. ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: انتشارات توتیا.
- لطیفی، معصومه؛ ریاحی‌نیا، نصرت؛ قائدی، یحیی و بابائی، محمود (۱۴۰۰). عوامل تأثیرگذار بر هویت فرهنگی دانشجویان ایرانی عضو شبکه‌های اجتماعی (مطالعه موردی: فیس‌بوک، تلگرام و اینستاگرام). مطالعات رسانه‌های نوین، ۷(۲۶)، ۳۵۹-۳۹۴.
- مارشال، گوردون (۱۳۸۸). فرهنگ جامعه‌شناسی. ترجمه حمیرا مشیرزاده، تهران: نشر میزان.
- محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۸۸). وندالیسم، مبانی روان‌شناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی رفتار وندالیستی در مباحث آسیب‌شناسی و کثرت‌فشاری اجتماعی. تهران: انتشارات آن.
- مقدس‌زاده، حسن و صفاهیه، هاجر (۱۳۹۶). سواد رسانه‌ای و آگاهی از آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی مطالعات رسانه‌ای، ۱۲(۳)، ۲۵-۳۵.
- مقیمی، مریم؛ خانیکی، هادی و سلطانی، سید علی‌اصغر (۱۳۹۹). تحلیل گفتمان انتقادی ابعاد سه‌گانه نفرت‌پراکنی زنان علیه زنان در اینستاگرام. مطالعات رسانه‌های نوین، ۶(۲۲)، ۷۱-۹۷.
- مکشین، ماری لین دی و ویلیامز، فرانکلین (۱۳۹۱). نظریه‌های جرم‌شناسی. ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی، تهران: انتشارات میزان.
- نایبی، هوشنگ؛ معیدفر، سعید؛ سراج‌زاده، سیدحسین و فیضی، ایرج (۱۳۹۶). تئوری آنومی دورکیم و مرتن؛ شباهت‌ها، تفاوت‌ها و شیوه‌های اندازه‌گیری. رفاه اجتماعی، ۱۷(۶۶)، ۹-۵۱.

- Akram, W. & Kumar, R. (2017). A study on positive and negative effects of social media on society. *International Journal of Computer Sciences and Engineering*, 5(10), 351-354.
- Askeroğlu, E. D. (2017). *A Study on the Effects of Digital Life and Instagram Celebrities on Life Styles of Youth as a Popular Cultural Element*. Paper presented at the International Conference on Marketing and Business Development Journal.
- Chante, K.; Jessica, C.; Lindsay, B.; Tyler, Q. & Robert, P.D. (2014). Dermatology on Instagram. *Dermatology Online Journal*, 20(7), 1-6.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*: Sage publications.
- Cresswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*: Thousand Oaks, CA: Sage.
- Danaeifard, H. & Emami, S. M. (2007). Strategies of qualitative research: a reflection on grounded theory. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69-97.
- Elenopoulou, C. (2018). *Lifestyle micro-influencers and the practice of product endorsement on Instagram through the eyes of young female users*. (Master's Thesis), Erasmus University Rotterdam.
- Elenopoulou, C. (2018). *Lifestyle micro-influencers and the practice of product endorsement on Instagram through the eyes of young female users*. (Master's Thesis), Erasmus University Rotterdam.
- Fiegerman, s. (2014). *Instagram tops 300 million active users*. likely than Twitter. from://mashable.com, Retrieved 10 June 2017.
- Haridakis, P. M. (2008). The role of motivation and media involvement in explaining internet dependency. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(3), 408-431.
- Jiang, S. & Ngien, A. (2020). The effects of instagram use, social comparison, and self-esteem on social anxiety: A survey study in Singapore. *Social Media+ Society*, 6(2).
- Magdalena Ciupercă, E. (2019). A Sociological Approach of Cyberspace Social Order. Deviance, Social Norms and Social Control of Digital Environment. *Romanian Cyber Security Journal*.
- Trifiro, Briana. (2018). "Instagram Use and It's Effect on Well-Being and Self-Esteem". *Master of Arts in Communication*. Paper 4.
- Wang, R.; Yang, F. & Haigh, M. M. (2017). Let me take a selfie: Exploring the psychological effects of posting and viewing selfies and groupies on social media. *Telematics and Informatics*, 34, 274-283.

References

- Akram, W., & Kumar, R. (2017). A study on positive and negative effects of social media on society. *International Journal of Computer Sciences and Engineering*, 5(10), 351-354.
- Askeroğlu, E. D. (2017). A Study on the Effects of Digital Life and Instagram Celebrities on Life Styles of Youth as a Popular Cultural Element. Paper presented at the International Conference on Marketing and Business Development Journal.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*: Sage publications.
- Cresswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*: Thousand Oaks, CA: Sage.
- Danaeifard, H., & Emami, S. M. (2007). Strategies of qualitative research: a reflection on grounded theory. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69-97.
- Elenopoulou, C. (2018). Lifestyle micro-influencers and the practice of product endorsement on Instagram through the eyes of young female users. (Master's Thesis), Erasmus University Rotterdam.
- Jiang, S., & Ngien, A. (2020). The effects of instagram use, social comparison, and self-esteem on social anxiety: A survey study in Singapore. *Social Media+ Society*, 6(2).
- Magdalena Ciupercă, E. (2019). A Sociological Approach of Cyberspace Social Order. Deviance, Social Norms and Social Control of Digital Environment. *Romanian Cyber Security Journal*.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2013). *Basics of Qualitative Research Techniques and Stages of Production of Background Theory*. Translated by Ebrahim Afshar, Tehran: Ney Publishing. (In Persian)
- Akbari, A., Akbari, M. (2011). *Social pathology*. Tehran: Roshd and Tose'e Publications. (In Persian)
- Bastani, S., Khaniki, H., & Arkanzadeh Yazdi, S. (2018). The People, Mainstream Media and New Media Consuming Survey of Media Consumption, Trust, Satisfaction and Participation of Tehran Citizens. *New Media Studies*, 4(14), 1-33. (In Persian)
- Hosni, H., Kalantari, A. (2016). Phenomenological analysis of the lived experience of the users of the visual social network Instagram in Iran. *Culture and Communication Studies*, 18(40). (In Persian)
- Hosni, H., Kalantari, A. (2019). Internet Policymaking: A Systematic Review of Governance Approaches to Online Platforms and Social Media. *Public Policy Quarterly*, 6(3), 59-79. (In Persian)
- Khosropanah, A. (2009). *The Pathology of Religious Studies (Vol. 1): Islamic Culture and Thought* Research Institute Publishing Organization. (In Persian)
- Razipour, P. (2018). Sociological study of lifestyle with an emphasis on the social network of Instagram in 97. *Sociology and lifestyle management*, 4(11), 137-167. (In Persian)
- Shamsi, M., Ravodrad, A. (2021). The life and Times of Iranian women on

- Instagram: ideological analysis of women's photos on the Instagram social network. *New Media Studies*, 7(26). (In Persian)
- Shin, M. M., Williams, F. (2011). *Theories of Criminology* H. R. M. Mohammadi, (Trans.). Tehran: Mizan Publications. (In Persian)
- Ameli, S. R. (2013). Dual Speciation Approach to the Electronic Publishing. *IAU International Journal of Social Sciences*, 3(2), 77-85. (In Persian)
- Ameli, S., Hosni, H. (2011). Spatialization of injuries and abnormalities of cyberspace: a comparative study of international policies. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 5(1), 1-30. (In Persian)
- Abdullahian, H., Hosni, H. (2011). Social networks and its challenges for the family system in Iran: Studying the membership of couples on Facebook and its social issues and consequences on family privacy. *Iran Social Issues Survey*, 7(1), 228-203. (In Persian)
- Ghafouri, A., Salehi, K. (2011). Adults' lived experience of cyberspace opportunities and threats: a qualitative study. *Culture and Communication Studies Quarterly*, 21(51), 7-38. (In Persian)
- Ghazizadeh, H., Kianpour, M. (2014). Examining the level of social indifference among students (case study: Isfahan University). *Strategic researches on security and social order*, 1(9). (In Persian)
- Koen, B. (2011). *Basics of Sociology* T. T. G. And. F. Reza, (Trans): organization of studying and compiling humanities books of universities. (In Persian)
- Kiwi, R., Kaminhud, K. (1999). *Research method in behavioral sciences*. N. Gohar, (Trans): Tehran: Totia Publications. (In Persian)
- Latifi, M., Riahinia, N., Qaidi, Y., Babaei, M. (2021). Factors influencing the cultural identity of Iranian students who are members of social networks (case study: Facebook, Telegram and Instagram). *New Media Studies*, 7(26). (In Persian)
- Marshall, G. (2009). *Culture of Sociology* T. M. Hamira, (Trans.): Mizan Publication. (In Persian)
- Mohseni Tabrizi, A. (2009). *Vandalism, the basics of social psychology, sociology and psychology of vandalistic behavior in the topics of pathology and social behavior*. Tehran: On Publications. (In Persian)
- Moghadzadeh, H., Hajar, M. (2016). Media literacy and awareness of social network harms. *Media Studies*, 12, 25-35. (In Persian)
- Moghimi, M., Khaniki, H., Soltani, S. A. A. (2019). Critical discourse analysis of three dimensions of women's hatred against women on Instagram. *New Media Studies*, 6(22), 71-97. (In Persian)
- Naibi, H., Moaidfar, S., Serajzadeh, S. H., Faizi, A. (2016). Durkheim and Mertens's theory of anomie; Similarities, differences and methods of measurement (Vol. 66): *Social well-being*. (In Persian)